

**Examensarbete
Kandidat
2010**

Matilda Bådagård

**Livsbejakande. Brassegång fyller
Mosebacke**

Handledare: Irene Sjögren och Ragnhild Sjögren

Musikerprogram, konstnärlig kandidatexamen, profil Jazz

Institutionen för jazz

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Tack

Till alla musiker i A Casa Toca och Feliz. Ni är helt fantastiska och jag känner mig rörd och privilegierad över att ni satsar så mycket på våra projekt.

Tack till min familj som alltid stöttat mig på rätt sätt.

Tack till alla bra lärare på KMH och tack för att ni alltid låtit mig gå min väg, för att ni hittade schemalösningar när jag ville åka till Brasilien och för att ni förstår vikten av att lära sig starta och genomföra musikprojekt.

Innehåll

Min musikaliska bakgrund.....	s 4
Arbetets syfte.....	s 7
Två grupper – två olika genrer.....	s 8
Eget och kollektivt komponerande, låtarna blir till.....	s 9
Repetitioner och val av musiker.....	s 11
Marknadsförning och trevliga överraskningar.....	s 12
Projektet ros i hamn – konsert på Mosebacke.....	s 12
Tankar efter konserten/Vad har jag lärt mig?.....	s 13
Slutord.....	s 14
Referenslista.....	s 15

Min musikaliska bakgrund

Jag föddes in i en musikfamilj. Min pappa är professionell jazzmusiker, min farfar erkänd pianist och kantor och mina farbröder har spelat med kända artister. Musik var inget jag valde, utan något som bara fanns i hemmet. Lika självklart som att gå i skolan var det att spela ett instrument. När jag fyllde fem år fick jag en fiol och började spela enligt suzukimetoden, på gehör utan noter. När jag och min familj flyttade från Stockholm till lilla samhället Knivsta nära Uppsala, började jag skolan och därmed också kommunala musikskolan. Min fiollärare Lotta följde mig hela grundskolan, genom svåra tider då jag helst ville kasta fiolen i soptunnan och genom roliga, då jag till exempel fick spela i en trio med jämnåriga. Lotta var folkmusiker och hade vissa principer. Till exempel så gillade hon inte noter utan spelade in läxorna på band. Vibrato var endast till för att dölja falskspel och jag fick ofta, med stor sorg, klippa mina sparade, manikyurerade naglar på lektionstid. Det var lite kämpigt då jag blev äldre och spelade i orkester att lära sig noter då jag spelat så länge på gehör. Nu i efterhand kan jag dock tycka att det var en bra metod. Det är nog viktigare att tidigt träna sitt gehör än sin notläsning. När jag gick på gymnasiet träffade jag genom ett utbyte en jämnårig violinist från Frankrike. Han spelade väldigt bra och övade många timmar om dagen, men då jag skulle lära honom en svensk folkvisa på gehör var det omöjligt. Han kunde inte förstå hur melodin gick om han inte fick se en notbild.

Jag var aldrig särskilt intresserad av att ta fiolspelandet till en högre nivå, trots att jag tog lektioner ända upp i gymnasiet. Jag hade alltid siktet inställt på att bli sångerska och fick i mellan- och högstadiet chansen att vara med i skolproduktioner av musikalerna (eller musicals, för de framfördes alltid på originalspråk engelska då musikläraren och regissören var britter). Med en av dem, Anne, åkte hela produktionen till Skottland för att spela musikalen en vecka på en stor teater under festivalen Edinburgh at the Fringe. Jag hade en stor roll och fick mycket scenvana under denna tid, sommaren mellan årskurs 7 och 8.

I högstadiet var jag med i Uppsala Domkyrkas Ungdomskör och fick då vara med om stora produktioner, ofta tillsammans med erkända Uppsala Domkyrkas Gosskör. Vi gjorde Luciakonsserter varje år i Universitetsaulan i Uppsala och ett år hade jag den kvinnliga huvudrollen i spexet som ingick i Luciakonserten. Jag sjöng bland annat *Om du inte fanns* från Kristina från Duvemåla inför 1800 personer och mitt ansikte var på affischerna. Jag minns inte att jag tänkte att det var så stort då, men nu när jag skriver detta inser jag vilken bra erfarenhet det var. Det var lite läskigt att vara "solisten" eller "huvudrollen" i en stor produktion. Lite utlämnande och prestationsfyllt.

Då det inte fanns musikgymnasium med lika hög nivå i Uppsala som i Stockholm, sökte jag till Södra Latins yrkesmusikerlinje och kom in. Jag fick bråka ett tag med kommunen för att få gå i Stockholm och inte i Uppsala kommun som jag tillhörde. Bland annat skrev jag och mina musiklärare brev till kommunen och jag minns telefonsamtal och diskussioner. Jag var så fast besluten att få gå på Södra Latin att jag inte tänkte låta någon stå i vägen för detta. Till slut blev det som jag ville och då alla kompisar från Knivsta tog tåget till Uppsala, tog jag tåget i den andra riktningen.

Södra Latin-tiden var otroligt viktig. Här fick jag för första gången träffa musikintresserade från hela Sverige som hade samma slags ambitioner som jag och som ofta hade kommit mycket längre. Det var tufft och klimatet ofta hårt, men jag hade bra vänner och gillade skolan. Det var lätt att placeras i ett fack och jag blev "jazztjejen". Det är faktiskt intressant

hur det blev så, med tanke på att jag, förutom att min pappa spelade jazz, inte hade mycket kontakt med sådan musik. När jag skulle söka till Södra Latin hade jag övat in Mozartstycken för koloratursopran, men fick halsfluss och bytte låt i sista sekund till Duke Ellingtons *Come Sunday*. Kanske var det därför jag kom in, sådant vet man aldrig, men efter att ha provat lite klassisk sång i årskurs ett bytte jag lärare och grävde ner mig i jazzen. Jag lärde mig många jazzstandards, äldre sånger som från början skrivits till musikalerna men senare fått jazzigare harmonik och spelats frekvent av jazzband. Men jag lärde mig även lite svårare typer av nyskrivna jazzsånger samt 70- och 80-talskompositioner som flirtar med fusion.

Ett starkt minne jag har, för att komma in på detta med influenser, är då jag råkade höra Rickie Lee Jones första gången. Jag tror att jag precis börjat gymnasiet och av en slump hörde jag hennes tolkning av *My one and only love* från skivan *Pop pop*. Jag blev helt till mig och i den stunden vet jag att jag bestämde mig för att sjunga jazz. Pappa hade hela skivan på band och jag blev kär i hennes röst och i de gamla jazzstandards hon tolkar på den. En tid senare fick jag höra henne på Cirkus i Stockholm och då sjöng hon inga av de låtar jag förälskat mig i. Jag visste inte då att hon inte var främst "jazzsångerska", utan en excellent singer/songwriter med rockigt sound. För mig var hon jazz, långt innan jag lärde känna Ella Fitzgerald, Sarah Vaughn och de andra. Idag har jag många av hennes skivor och har sett flera av hennes konserter.

På Södra Latin var det som sagt hårt och många gamla föreställningar om sång och jazz fanns kvar hos vissa lärare. Man ansågs vara lite "efter" instrumentalisterna och för att få vara med i en jazzensemble var man tvungen att gå kurser som vokalimprovisation och jazzharmonilära. Dessutom behövde man ha tjock hud och vassa armbågar för att klara jazzkillarnas attityd och jargong. Jag bestämde mig för att lära mig allt som fanns att lära och arrangerade, lyssnade, plankade, improviserade... Sen fick jag också lite respekt från killarna, men så här i efterhand kan jag se hur omogen stämning det var. Att man behövde hävda sig så för att räknas. Nuförtiden vikarierar jag ofta på Södra Latin och jag ser det då som min främsta mission att förklara att det faktiskt inte är så tuff stämning i det verkliga musiklivet, något som jag vet uppskattas av eleverna.

I årskurs tre fick jag Lina Nyberg som lärare och hon betydde otroligt mycket för mig. Hon gav mig en repertoar som än i dag utgör en stor del av mitt musikbibliotek, hon introducerade mig för sångerskor som Norma Winstone och Trine Lise Vaering och hon inspirerade mig med sitt eget musicerande och sin kreativitet. Dessutom var hon också en stark sångerska som visade att man som sångare är lika mycket musiker som en pianist eller trummis och hon trodde på mig och gav mig självförtroende. Och inte minst så visade hon mig Elis Regina och Brasilien; jag föll pladask.

Detta var inte mitt första möte med Brasilien. Min pappa hade sedan 15 år spelat i sambabandet Bananas och jag hade i princip vuxit upp bland paljettdrakterna och fjäderkreationerna. Han har också en stor skivsamling med brasiliansk musik, men ibland behövs någon utifrån för att väcka ett intresse. Lina fick mig att börja sjunga på portugisiska och gjorde cd-blandningar. Elis Regina blev min husgudinna. Ett annat starkt minne jag har är att jag sitter i bilen, någonstans i Jämtland på sommarlov. Jag är ensam och väntar på att familjen ska komma tillbaka från att ha varit och handlat. I stereon spelas Elis Reginas *Live in Montreux*, en skiva som jag själv bränt ner från grammofon så knastret finns kvar. När hon kommer till höjdpunkten i låten *Na baixa do sapateiro* och sjunger med sin fulla kapacitet, ganska rått och inte speciellt vackert, strömmar tårarna ner för mina kinder och jag känner att jag inte kommer att vara hel innan jag varit i Brasilien.

Efter gymnasiet läste jag portugisiska på universitetet och gick lite halvhjärtat på KMI, Kulturskolans musikinstitut. Jag flyttade hemifrån och försökte fixa spelningar och få mer erfarenhet som sångerska. Det var en ganska hård, men viktig tid. Alla kompisarna började på folkhögskolor och jag blev ganska ensam kvar i Stockholm. På KMI fick jag sen vänner för livet och många av dem följde med mig till Bollnäs folkhögskola året därpå.

En viktig person under mitt år mellan utbildningarna var saxofonisten Peter Gullin. Peter var nära vän med min pappa och fattade tycke för mig och min sång. Han ville ofta spela och fixade spelningar till oss i Uppsala. Peter delade min kärlek till Brasilien och vi spelade mycket bossa nova. Han var en av de finaste musiker jag träffat. Förutom hans otroliga spel var han en sådan ödmjuk och fin person. Med sin personlighet och sin kärlek till musiken tvättade han bort lite av den hårdhet jag lagt på mig under gymnasiet och jag insåg att det som berör en lyssnare inte kommer ifrån teknikövningar eller hårda attityder. Peter dog strax därefter och en hyllningskonsert hölls i Missionskyrkan i Uppsala. Jag fick äran att sjunga några av Peters låtar och det kändes mycket fint.

På Bollnäs folkhögskola fick jag också slappna av lite. Vi var ett gäng ifrån Södra Latin som började samtidigt och det märktes fort att vi var lite stöddiga. De andra hade inte alls samma inställning och jag upplevde snart att jag kunde lägga ner mycket fasad. Jag behövde inte vara bäst på allt och det var okej att lyssna på all slags musik. Dessutom fick jag en fantastisk sånglärare, Christian Josefsson, som gav mig låtar från alla möjliga genrer. Det var mycket viktigt för Christian med uttryck och interpretation och många sena kvällar traggade vi med texter, läste poesi och gick djupt in i alla möjliga slags låtar.

De ensemblelärare som jobbade på skolan hade också en annan attityd än vad jag var van vid. De tyckte att sång var det viktigaste av allt, det var ju sången som förmedlade *texten* (något som vissa "jazzgubbar" nog skulle tycka vara skrattretande). Vi sångare på skolan fick stor plats och alla instrumentalister ville alltid ha med sång i sina projekt.

Jag stannade på Bollnäs folkhögskola i två år och sökte sedan till musikhögskolorna. Det kändes i hjärtat att den enda skola som passade mig och som jag ville gå på var KMH. Jag sökte till de andra också, men det kändes aldrig rätt och gick inte särskilt bra. Under antagningsprovet till KMH kändes det så starkt att det gick bra, att jag var "hemma" och att min sång uppskattades. Det enda som grusade min lycka en aning när jag sen kom in var att Brasilienresan därmed återigen blev uppskjuten.

Jag har under mina år på musikhögskolan provat mig fram musikaliskt. Redan innan jag började på skolan hade jag komponerat musik, oftast inom jazzgenren då det var där jag kände mig mest hemma. Under höstterminen i årskurs ett på KMH skrev jag för första gången helt på svenska i projektet *En blå svit*. Det ledde till långvariga samarbeten med duktiga musiker, en nyvunnen publik (då jag sjöng på svenska var det inte bara jazzintresserade som kom för att lyssna) och en hel del speltillfällen. Genom åren har jag provat på allt från annorlunda sättningar, som i projektet *Changing colors* då jag skrev för valthorn, cello, sax, bas och trummor, till att tolka andras musik. Jag har alltid känt att jag är lika mycket kompositör som sångerska och har ständigt utmanat mig själv till att göra något jag inte gjort förut. Det har alltid varit viktigt för mig att hitta originella lösningar när det gäller komponering eller att sätta samman ett band. Dock upptäcker jag ofta att jag det inte blir så originellt som jag tänkt mig. Jag tror att det är bra för mig att sträva efter nytänkande och nyskapande, men att sen också slappna av i känslan av att det blir som det blir. Det har blivit

lättare med åren att tänka att allt jag gör är en del av mig och att vad som är ”originellt” eller ”nytänkande” är relativt och ligger i betraktarens ögon.

Jag har gått från att vara jazzsångerska till att hålla på med andra stilar. Jazzen finns där i mig, men den musik jag idag skriver är enklare harmoniskt och bygger mer på texter. Singer/songwriterkursen på KMH var viktig för mig för att djupare gå in i vilket som var mitt uttryck och trots att jag fortfarande känner att jag utvecklas har ett ”sound” etablerats i min musik.

I trean bestämde jag mig för att jag inte kunde skjuta upp min resa längre och det blev ett halvår i Brasilien, något som förändrade mitt liv på många sätt och som inspirerade mitt musicerande maximalt. Jag fick chansen att spela med duktiga musiker, höra mycket musik, dansa och äntligen lära mig portugisiska ordentligt. Idag är Brasilien en stor del av mitt liv och det känns viktigt att ha med det i mitt examensarbete. Mitt personliga uttryck i musiken förstärktes efter resan. Jag fick nya erfarenheter, musikaliskt och personligt, genom möten med musiker från en kultur så långt från min egen. Jag skrev mycket musik där och blev påverkad av inte bara den traditionella musiken, utan även pop och de lite mer kommersiella musikstilarna med nya artister som till exempel Vanessa da Mata, Seu Jorge, Marisa Monte och Ana Carolina.

Arbetets syfte

Jag har två stora hjärteprojekt. Det ena är mitt eget skapande, mina egna låtar, som jag under åren sjungit i flera olika konstellationer. Jag har haft band med jazzmusiker och med popmusiker, men låtarna har alltid varit mina och soundet på låtarna har genomsyrat bandets sound.

Det andra projektet som ligger mig varmt om hjärtat är sambabandet A Casa Toca. Vi bildades för tre, fyra år sedan på KMH, då det behövdes ett band som kunde spela på festen efter en intensivvecka med brasiliansk musik. Jag och Andreas Ekstedt, slagverkare som då också var elev på KMH, letade upp musiker som skulle kunna tänka sig att vara med på detta. Vi hittade en basist, en gitarrist och ytterligare en slagverkare som var sugna på att spela lite brasilianskt. Festen var en succé och vi hade så roligt att vi bestämde oss för att fortsätta spela ihop. Under tre års tid har vi byggt upp en stark repertoar och ett unikt sound och vi har hunnit spela på stora scener och festivaler runt om i Sverige. Bandet har sättningen sång, nylonsträngad akustisk gitarr (Steinar Aadnekvam), elbas eller halvakustisk bas (Kristofer Sundström) och två slagverk; Andreas Ekstedt som oftast trakterar nationalinstrumentet *pandeiro* (tamburin med skinn) och Tim Lundblad. Sättningen är ganska unik bland de band som spelar brasiliansk musik i Sverige. De akustiska instrumenten och slagverk istället för trumset gör soundet mjukt och puttrande. Perfekt för musikstilen *samba pagode*, som är en mjuk, dansant stil vanligt förekommande i Rio de Janeiro. Vi kan dock höja både tempo och volym och göra musiken mycket dans- och festvänlig.

Det är som dag och natt att jobba med mina olika band. Jag känner mig som ”jag” i båda, men musiken är som helt olika delar av mig själv. Det är intressant hur man kan känna sig hemma i två så olika projekt.

Då jag skulle bestämma mig för vad examensarbetet skulle innehålla kände jag starkt att jag ville ha med båda dessa sidor av mig själv. Då jag håller på mycket med brasiliansk musik är

det lätt att få stämpeln ”latinsångerska” eller ”sambasångerska” även då jag gör mycket annat. Till exempel tolkar jag Leonard Cohens musik i ett tributeband och sjunger och spelar folkmusik med trion Say Mama. Men framför allt skriver jag ju musik, och till mitt popband blir det inte samba! Jag ville därför ha en konsert där jag fick visa upp två sidor av mig själv på samma kväll, för samma publik. Jag ville också fokusera lika mycket på båda grupperna under hösten.

Med mitt popband Feliz var de flesta låtarna redan färdigkomponerade. Där handlade det mest om att arrangera och att spela ihop oss som band och syftet var att presentera bandet (som jag bildade efter min hemkomst från Rio de Janeiro våren 2008) och låtarna för en stor publik. Under hösten uppstod dock några nya låtar, trots att jag tänkt att jag inte skulle skriva något till Feliz. Kärnan i bandet utgörs av Mattias Fjellström, gitarr, Andreas Ekstedt, trummor och Kristofer Sundström, elbas. Till min examenskonsert ville jag utöka bandet och lade till synt (vilket vi även lagt på i efterhand då vi gjort studioinspelningar med gruppen), en till gitarr och två körsångare. Jag ville få ett lite ”lyxigare” sound på min popgrupp Feliz. Inget sparsmakat, utan mycket ljud och fines. All synt som David Larson tillförde till låtarna skapade en känsla av 80-talets popmusik och köreerna gjorde mina melodier starkare och mer fylliga.

Med A Casa Toca (hädanefter i arbetet ofta benämnt som ACT) blev syftet ett annat än det jag tänkt från början. Vi hade bestämt oss för att åka till Rio de Janeiro för att inspireras som grupp och planerade resan. Då dök tankarna upp på att passa på att spela in vår skiva på plats i Brasilien. Vi tog kontakt med bra tekniker och studios i Rio och började tänka att resan skulle bli arbete och inte semester. Vi ville bara ha originalmusik på skivan och hade plötsligt bara några månader på oss att skriva alla låtar för att bli klara till resan i januari 2010. Syftet på mitt examensarbete blev därför detta: komponera låtar till en fullängdsskiva och presentera dem på examenskonserten. Låtarna skulle vara ”i andan” av brasiliansk musik och alla texterna på portugisiska.

Två grupper – två olika genrer

Popbandet Feliz bildade jag när jag kom hem från ett halvårs vistelse i Brasilien. Resan var en otroligt viktig tid i mitt liv när jag kom fram till massor av spännande saker. Det viktigaste var att jag fick perspektiv på allt, på musik såväl som på själva livet. Jag insåg att Sverige är ett ganska litet land på kartan och att den lilla bubblan man lever i här kan spricka bara man tar ett flygplan till ett nytt ställe. I Brasilien hittade jag en helt ny musikvärld och ett helt nytt sätt att se på musik. Jag upptäckte en musikkultur lika stor som den västerländska. Om man räknar samman alla våra genrer som vi tror är ”allt” i Sverige och västvärlden (jazz, pop, rock, soul, klassiskt, folk med mera) så kan man hitta lika många till i Brasilien. Som att läsa ett nytt kapitel i boken om musik! Självklart finns begreppet ”popmusik” i Brasilien, såväl som i Europa och USA, men den är helt klart influerad av en annan kultur, en annan traditionell musik än vår. Det jag märkte när jag satt i Brasilien och lyssnade på svensk, europeisk eller amerikansk pop (singer/songwriterpop) som hittills påverkat mitt eget komponerande så mycket, var att allt plötsligt lät likadant. Samma vemod, samma slags texter, samma slags harmonier och samma slags skörhet. När jag spelade upp det för brasilianska vänner var alltid frågan: ”Varför lyssnar du på så deppig musik hela tiden?” Så sant! Varför är vi så ledsna? tänkte jag. Är det något i vår folksjäl som gör att vi måste skriva denna sköra, vemodiga musik eller är det modet just nu?

Hur som helst började jag komponera nya låtar när jag befann mig i Rio. Det handlade inte om brasiliansk traditionell musik utan ren popmusik på engelska. Dock var jag påverkad av hur brasilianska popmusiker konstruerar sina låtar. De har, på samma sätt som vi i Sverige, sina influenser hämtade från USA, men inblandningen av det brasilianska sinnelaget och traditionen i musiken gör att det sköra, indiepopsoundet som vi gillar så mycket i Sverige inte går hem där. Det är stort och svulstigt och svängigt och jag fick en stor lust att börja skriva låtar som skulle låta ”mycket” och ”glatt” och som man skulle kunna dansa till.

Jag hade inte mycket tillgång till piano så det blev till att köpa sig en gitarr och försöka göra låtar på ett nytt sätt. Det var ganska befriande. Jag är mycket mer driven på piano än gitarr, så det naturliga valet när man ska komponera blir alltid pianot. Men det är lätt att man fastnar i mönster och alltid skriver likartad musik. Med gitarren kom experimentlustan. Jag kunde inte tänka teoretiskt som jag gör på piano, utan hittade på ackord. Resultatet blev låtar som ofta var ”enklare” i harmoniken än de jag tidigare skrivit på piano, men också ofta bättre. Med ett renare tonspråk fick jag sagt det jag kände att jag ville säga på det sätt jag ville säga det. Ofta känner jag att jag krånglar till det med för mycket harmonik eller för krångliga delar. Från och med tiden med gitarr i Rio har jag aktivt strävat efter att hålla mig på mattan. Att jobba med melodier, ”hookar” och grooves istället för att lägga färgningar i ackorden. Jag känner att det tonspråket gör mig mer rättvisa och att jag kan uttrycka mina texter bättre.

Eget och kollektivt komponerande, låtarna blir till

Parallellt med mitt arbete inför konserten, som jag bokade till november på Mosebackes stora scen, började vi i ACT skriva musik till skivan. Vi beslöt att ses en gång i veckan, något som i Stockholms musikliv kan kännas lite som en omöjlighet. Alla har så mycket att göra och det är orimligt att ha en ”fast” tid för något. Men klockan nio måndagsmorgnar kunde alla bandmedlemmar erkänna att det oftast inte fanns något nedtecknat i almanackan. Vi sågs därför nästan varje måndag förmiddag hela hösten i Andreas studio på Bastugatan på söder. Det var en rolig och kreativ process där alla kände sig delaktiga. Jag kom med flest grundidéer till låtar, men alla var sedan med om att utforma dem. Steinar, som spelar gitarr och som också pratar portugisiska, bidrog även han med några alster. Musiken skulle inte ha blivit som den blev om endast en av oss skrivit låtarna. Det var viktigt att alla bandmedlemmarna fanns på plats för att hitta på grooves, basgångar och arrangemang som gjorde låtarna till A Casa Tocas. Därför känner jag att komponerandet var ett samarbete.

Det gick ofta till så att jag eller Steinar kom med en låtidé. Ibland hade jag gjort en demoversion i musikprogrammet Logic på datorn, med midiinstrument för att visa idéerna till fullo. Sen började de andra vrida och vända på ackord och riff. Alla sa verkligen vad de tyckte och det kändes på ett sätt skönt att lämna ifrån sig låtarna till några som kunde utveckla dem till dess fulla kapacitet. Andreas och Tim, som spelar slagverk, sågs dessutom ofta en extra gång mellan bandets träffar för att utveckla rytmsektionen och beatsen. Vi spelade alltid in på ett enkelt sätt med en eller två mickar uppställda. På det sättet kunde alla gå hem och lyssna på det vi gjort och tänka lite till. Ibland spelade vi in en instrumental version så jag kunde sitta hemma och spela in sången i Logic.

Ibland var det svårt att samarbeta. Vi kommer ju alla från olika håll i musiken, några är jazzmusiker och några popmusiker, och ibland blev det konflikt i åt vilket håll skivan skulle gå. Vi har ju aldrig haft några sådana problem som band eftersom vi bara spelat sambacovers. Jag var känslig inför texterna och ville att det skulle vara så korrekt portugisiska som möjligt, vilket kunde bli svårt eftersom det inte alltid var jag som skrev texterna och de andra inte

hade samma principer när det gäller grammatisk korrekthet. Dock tyckte jag att vi löste allt smidigt. Vi pratade mycket och man fick ofta ”kill your darlings”, det vill säga ta bort något som man själv gillade om inte gruppen var av samma åsikt. Det var nyttigt för mig, som i andra fall när jag skrivit musiken är mer av en bandleadare än jag är i ACT. Ingen har då vågat peta för mycket i mina kompositioner. Nu sa alla vad de tyckte och var mycket noga med att det skulle vara rätt stil för bandet. Jag tror att jag vunnit mycket på att lyssna på andra och fått nya perspektiv på låtskrivandet. Det kunde hända att man kom till studion med en låtidé som man tyckte var relativt färdig, men när man gick därifrån var det en helt annan låt. Det kunde vara ackorden som förändrats medan melodin ändrats, eller tvärtom. Eller så kunde någon tycka illa om en del i låten, till exempel sticket, och skära bort och rensa ut. Ibland hade man en färdig idé om stuket men så sa någon: kan vi inte prova den i sambareggae (typisk rytm från Bahia i Brasilien)? och för att de skulle fungera behövde man sjunga melodin i halvt tempo och då fungerade inte texten. Så höll det på, men det var en väldigt kreativ process som nästan varje vecka resulterade i en ny låt.

Med Feliz var det inte alls på samma sätt. De flesta låtarna hade jag redan på lager och stommen av bandet hade redan spelat dem. Jag skrev ett par nya låtar, mest av bara farten tror jag, när jag ändå var igång med ACT-skivan. Det blev två, tre nya låtar som jag adderade till gruppen. Vi repade och arrangerade låtarna kollektivt, men bandet petade inte så mycket i låtarnas struktur. Jag känner dock att jag valt otroligt bra musiker som alltid, även om det är mina låtar, känner sig delaktiga och vill skapa och göra det bästa av musiken. Det har mer än en gång hänt på ett Felizrep att jag går och tar en kaffe medan bandet testat tio olika varianter på låt slut eller refrängkomp. Jag känner mig otroligt privilegierad över att få jobba med så bra musiker som tänker att mina projekt är roliga och värda att lägga ner tid på, trots att jag inte kan erbjuda höga gager.

Det var otroligt befriande och roligt att jobba med två så olika band och två så olika sidor av mig själv inför samma konsert! Med Feliz fick jag vara popsångerska, sjunga på engelska och använda en annan typ av röst i mitt sångsätt. Med ACT blev det Brasilien och den typen av sound som kommer med portugisiskan och alla rytmer i sambans tradition.¹

När det gäller mitt eget komponerade är det svårt att sätta fingret på hur jag gör. Jag har absolut ”gammeldags” strategier när jag skriver låtar: det är piano och notpapper som gäller även om jag gillar att använda mig av datorer och musikprogram för att göra demos. En del av låtarna till Feliz skrev jag, som redan nämnts, på gitarr, vilket öppnade upp för nya idéer om harmonik och melodik.

Jag skriver ofta utifrån en idé. Det kan vara att jag hör en bra låt på radio och får ett uppslag till en ny låt. En av låtarna till konserten, *Reading your diary*, uppkom på det sättet. Jag hörde en låt med en brittisk popsångerska, Lily Allen, på radio och gillade ackordsföljden på refrängen. Så jag började spela den och fick då en annan låt i huvudet, Kleerups och Robyns *Heartbeat*. Det är intressant när jag berättar för andra hur jag fick idén till mina låtar för ingen annan kan höra referenserna. Jag tycker att det är ett utmärkt sätt att lära sig hantverket låtskriveri; lyssna, kopiera, härma för att sedan skruva till det och göra det till något eget. På det sättet får man mycket material i sin musikaliska ryggsäck att plocka fram i sitt arbete.

¹ Om röstteknik i samba och skillnader i sångstil mellan brasilianska och västerländska sångare kan man läsa i mitt pedagogiska specialarbete *O cantor carioca. Vägen till det brasilianska sångsoundet* Bådagård (2009) Kungliga musikhögskolan.

När det gäller texter är de ofta tagna ur livet, vardagliga händelser som berättas med en poetisk touch. Jag gillar när språket känns vardagligt och inte uppstyltat, men att man ändå får med ovanliga ord och roliga metaforer. Det gäller vare sig jag skriver på svenska, engelska eller portugisiska. Det har varit extra roligt att skriva på portugisiska eftersom det är det nyaste språket för mig. Även om jag talar det relativt flytande har jag en annan ingång till språk och poesi eftersom jag har svenska som modersmål. Vi har ett helt annat sätt att uttrycka oss på i Sverige och jag har försökt att inte ta bort känslan av svensk poesi och meningsuppbyggnad även fast jag strävar efter korrekt portugisiska. Resultatet blir förhoppningsvis intressant och kan tyckas nytänkande och exotiskt för en person med portugisiska som modersmål.

Repetitioner och val av musiker

Jag bestämde mig för att boka in reptillfällena ganska tidigt. Jag vet att alla musikerna har mycket att göra och att det skulle bli svårt att samla alla. Med Feliz skickade jag ut mail där alla fick skriva i när de kunde. Till slut fick vi ihop tre, fyra rep i slutet av oktober och november. Men vi fick inte till ett enda rep där precis alla kunde vara med. Vi hade spelat in en del med Feliz, så jag hade bra förlagor till alla att lyssna på innan repen. På det sättet gick det snabbt att få det att låta bra. Vi sågs omväxlande på KMH och i Andreas Ekstedts lokal på Vattugatan.

Grunden av bandet består av Kristofer Sundström, bas, Mattias Fjellström, gitarr och Andreas Ekstedt, trummor. Jag ville gärna ha synt och frågade Marika Willstedt som lagt keyboards på inspelningen vi gjort med bandet. Hon var tyvärr upptagen men tipsade om David Larson som också går på KMH. Han ville gärna vara med. Mattias föreslog också att vi skulle ha en till gitarrist som kunde spela akustisk gitarr och låta Mattias koncentrera sig på elgitarren. Jag ringde därför till Alexander Kronbrink som även han gärna ställde upp. Matilda Lindell och Emma Salmonsson skulle sjunga kör. Det blev plötsligt ett jätteband fullt av upptagna musiker och att få i hop reptider var lättare sagt än gjort; vi fick som sagt inte in ett enda rep då vi alla kunde samtidigt. Men alla musikerna är proffsiga och de satte grejerna direkt. De tillförde också bra och musikaliska idéer till arrangemangen och jag var nöjd. Jag, Matilda och Emma sågs ett par extra gånger för att gå igenom körstämmorna.

Helgen innan konsertveckan ringde Mattias, som man kan säga var lite av kapellmästaren i bandet, med extremt tråkiga nyheter. Han hade ramlat och brutit handleden och kunde självklart då inte vara med på konserten. Jag blev ledsen, inte bara för att han var en så viktig del av bandet, utan för att han jobbat så mycket med musiken och jag visste att han såg framemot konserten. Men nöden har ingen lag. Mattias ringde genast Alexander som tog på sig uppgiften att lära sig alla Mattias elgitarrstämmor tills konserten och Magnus Josephson blev inkallad för att spela akustisk gitarr. Han fick bara vara med på genrepet, men fixade det jättebra på konserten. Alexander tog sin roll på stort allvar och spelade även han jättebra.

När det gällde ACT var vi ju så inkörda på våra måndagsmorgnar så vi flyttade bara från studion till replokalen på Vattugatan. Det var skönt att inte behöva sätta så många extrarep inför konserten, vi körde mest på som vanligt med våra låtar. Vi fick lite panik när det började närma sig och vi insåg att de låtar vi gjort var svårare än vi trodde. Framförallt hade vi skrivit nödvändiga och svåra körpartier som bandet själva ville sjunga. Svåra stämmor på ett främmande språk samtidigt som man ska spela ett avancerat komp var inte det lättaste! Men vi övade tillsammans och när det blev konsert så kände jag mig ganska lugn. Vi hade nog inte mer än två extrarep (utöver våra studiotimmar), men det räckte.

Marknadsföring och trevliga överraskningar

När det gäller marknadsföring gjorde jag många e-mailutskick och lade upp konserten som så kallade "events" på hemsidor. Jag pratade med alla om konserten och var ute i god tid när det gäller tidningar och andra medier. Mosebacke drog också sitt strå till stacken och jag hade en bra plats på deras månadsaffisch/kalendarium. Jag tryckte även upp egna affischer och satte upp dem på Mosebacke, institutioner som skolor, gym och affärer.

Jag var parallellt med förberedelserna inför konserten ute på en liten turné med ett projekt där jag sjunger Leonard Cohens musik. Jag fick då lite medial uppmärksamhet både i tidningar och på radio och jag passade då på att göra reklam för Mosebacke.

En trevlig överraskning kom när Bertil Mollberger från DN ringde och frågade om jag kunde ställa upp på en intervju inför konserten. Det ville jag självklart! På konsertdagen fanns en intervju placerad med stor bild på bästa plats – baksidan av kulturdelen. Mollbergers rubrik var: *Livsbejakande. Brassegung fyller Mosebacke*. Det tyckte jag var en mycket fin beskrivning av vad jag ville åstadkomma med konserten. Jag tror också att det bidrog mycket till den enorma uppslutningen på Mosebacke. Det har varit bra för mig i efterhand, många läser DN och kommer ihåg mitt ansikte.

Projektet ros i hamn – konsert på Mosebacke

Dagen D kändes ganska lugn. Vi hade soundcheck tidigt och jag kunde därför i lugn och ro gå hem och förbereda mig mentalt. Jag brukar inte bli så nervös, men jag var full av förväntan och kände mig glad. Jag visste att båda banden lät bra och jag hade förberett mitt mellansnack noga. För att inte glömma något viktigt hade jag faktiskt skrivit ett manus att använda mellan låtarna. Jag hade läst igenom det flera gånger och visste att jag kunde det bra och att jag inte skulle behöva titta ner i papperet. Men manuset gav mig en trygghet och jag visste att det skulle hjälpa mig att formulera mig väl.

Jag satt nere i logen på Mosebacke och väntade när Alexander Kronbrink kom ner och sa: har du sett hur mycket folk det är här? Jag gick upp och kunde inte tro mina ögon. Stora salen var helt full, baren var helt full och folk trängdes i dörröppningen.

När konserten började kände jag mig bara varm och glad. Publiken och stämningen var så välkomnande och det kunde bara kännas bra. Den lilla spänningen man känner i de första låtarna gick snabbt över. Första set med Feliz gick otroligt bra och jag kände mig nöjd med allt, låtarna, mellansnacket och lugnet som jag och bandet kände. I pausen såg jag bara framemot andra set och A Casa Toca. Jag vet att det var många i publiken som kommit för ACTs skull, eftersom vi byggt upp en publik i Stockholm. Många brasilianer var där och jag tyckte det var så otroligt kul att få framföra våra originallåtar för första gången. Andra set gick om möjligt ännu bättre och mot slutet hade jag förberett en överraskning till publiken. Jag hade bjudit in delar av Maravilha do Samba, en karnevalsambagrupp som verkar i Stockholm och som jag sjungit med en del. När vi kommer till extranumret hörs därför ett tiomannaband med slagverk ute i korridoren och när de tågar in i lokalen blir feststämningen på in absoluta topp. Det blev starkt och jag hörde ingenting av min sång, men det gjorde ingenting!

Jag tyckte att det mesta fungerade bra. Ljudet hade vi testat ganska tidigt samma dag, vilket var skönt. Ibland kan det bli sådan stress mellan soundcheck och konsert att man får nöja sig och därmed inte känner sig helt tillfredställd med sitt ljud. Men nu kändes det bra, trots att lokalen blev så full försvann inte känslan av bra ljud som det kan göra ibland. Körtjeerna i Feliz sa efteråt att de hade haft dålig medhörning, men min var mycket bra både med Feliz och ACT. Med ACT har vi oftast problemet att Steinars gitarr är så ljudsvag och det är svårt att anpassa bandet efter honom. Han har ingen lineingång i sin gitarr utan vill ha en mikrofon framför gitarren, något som är svårt. Det blir ofta rundgång eftersom man måste hålla nivån på volymen så nära bristningsgränsen som det bara går för att han ska höras. Men även det fungerade relativt bra på Mosebacke.

Publikens bemötande var enormt! Det var stort fokus på min konsert och jag stördes inte av prat eller annat. Applåderna var överväldigande och jag kunde släppa all nervositet och bara köra på. Jag visste att många var där för att höra ACT, men att många andra skulle gilla Feliz bättre. Det är också reaktionerna jag har fått efteråt: en del gillade det ena bandet mer, en del det andra. Jag har också fått höra att det var en bra konsert just därför att jag visade upp två så olika sidor av mig själv och att båda banden var så bra och väl förberedda. Det blev en bra variation på underhållningen. Som alltid när det finns brasilianer i publiken får man ett bra gensvar när man spelar låtar som de känner igen (vi gjorde några kända sambacovers med ACT som extranummer). De publikreaktionerna är svåra att mäta med popentusiasternas. Men annars var det lika bra stämning och ”drag” under båda konserterna. Jag hade en lika bra känsla efter första som efter andra set.

Mellansnacket fungerade bra och jag kände att jag talade fritt, men att jag ändå kom ihåg viktiga bitar från mitt ”manus”. Jag höll även ett litet tacktal till lärare och personal på KMH.

Vi spelade in konserten från mixerbordet. Tyvärr blev det inte en jättebra ljudupptagning och jag känner inte att den gör oss rättvisa. Alla i banden har fått lyssna och vi är ändå nöjda med våra insatser. Jag fick även konserterna filmade och det är nästan bättre som dokumentation. Ljudet är i princip lika bra/dåligt som ljudinspelningen men när man ser oss samtidigt låter allt bättre. De filmerna kommer jag att kunna använda i olika sammanhang, som till exempel stipendieansökan eller som marknadsföring.

Tankar efter konserten/Vad har jag lärt mig?

Jag har under hela min studietid på KMH tagit projektarbeten, det vill säga när man själv ska fixa en konsert, anlita musiker och marknadsföra sig, på stort allvar. Jag tycker att det har varit den viktigaste pusselbiten i mina studier. Jag ser ju nu, nästan ett år efter att jag gått ut KMH, att det har givit mig så mycket. Som sångerska, i alla fall om man känner sig som en solist/artist, är det ingen som ringer upp och ger en jobb. Dagarna består av mycket kontorsarbete och ständig telefontid och man måste alltid marknadsföra sig själv.

Konserten på Mosebacke har gjort det lättare att boka konserter. Fler vet vem jag är och mitt CV har tyngre poster. Mitt självförtroende är större för att jag vet att jag kan genomföra stora projekt. I januari i år reste jag med A Casa Toca till Rio de Janeiro för att spela in vår debutskiva, ett stort och dyrt projekt som blev mycket lyckat. Nu i mars släpper vi en skiva med ett annat band, Say Mama, på min egen etikett Morango Records. Inför det har jag behövt lära mig ett och annat om hur skivbranschen fungerar. Jag har alltid tänkt att det jag gör på KMH är ”på riktigt”. Det har känts viktigt att vara ”ute i den riktiga världen” när jag

har gjort projekt. Därför ville jag att examenskonserten skulle vara på en etablerad scen i Stockholm. Inte för att det är något fel på KMH, men när jag nu skulle göra det sista steget på min utbildning ville jag ha ena benet i yrkeslivet redan. På så sätt blev nog inte skilsmässan från studietiden så dramatisk. Jag har fortsatt jobba som vanligt.

Skulle jag ha gjort något annorlunda? Jag vet inte. Det enda jag kan tänka på är att när man är sin egen bokare, PR-ansvarig, kapellmästare och repansvarig kan det lätt bli att man glömmer sin uppgift som sångare. Det kan kännas som att man kommer på det först när man står på scenen, att man i första hand är där för att man ska leverera musik till en publik. Jag skulle kanske ha velat ha lite mer tid till bara mig själv, att i lugn och ro få öva på sångerna och fundera på hur jag ville framföra dem. Men jag känner mig ändå nöjd med min insats. Det finns en naturlig kärlek mellan mig och scenen, jag känner mig trygg och bekväm när jag ställer mig på den och jag brukar hitta in i mig själv och min musik.

Slutord

Att gå ut KMH är skrämmande på ett sätt. Plötsligt har man inte tillgång till bra lärare, replokal, fina studios och alla musiker som inte har något bättre för sig än att spela med mig. Men det känns också väldigt spännande och skönt att plötsligt vara ute som utbildad sångerska och sångpedagog. Jag har fått fina verktyg av skolan som jag nu ämnar försätta i arbete. Jag tror att jag gjorde rätt som tog uppehåll för att vidga mina vyer, för att sedan komma tillbaka med nytt fokus och ny energi. Det var någonstans då som jag började se skolan som en del av något större och inte som hela min värld. Jag började musicera med musiker utanför KMH och upptäckte att det finns massor av underbara sätt att spela musik i Stockholm, Sverige och världen. Jag blev ödmjuk men även modigare och efter att ha genomfört konserten på Mosebacke och två stora skivprojekt i vår känns det som om det är möjligt att leva på sin dröm.

Referenslista

Litteratur

Veghed, Åsa da Silva (2007). *Brasiliansk musik* Vmb förlag
Bådagård, Matilda (2009) *O cantor carioca. Vägen till det brasilianska sångsundet*
Pedagogiskt specialarbete, Kungliga musikhögskolan

Cd-skivor och artister

Rickie Lee Jones *Pop Pop* (1991/UMG Recordings, Inc)
Duke Ellington och Alice Babs *Second sacred concert* (1968/Fantasy Inc)
Norma Winstone *Somewhere called home* (1986/ECM Records)
Trine-Lise Vaering och Fredrik Lundin *People places times and faces* (1993/Storyville)
Lina Nyberg *Brasilien* (2001/Prophone)
Elis Regina *Live in Montreux* (1982/West wind records), *A arte de Elis Regina*
(1975/Universal music Ltda), *Nada sera como antes - Nothing will be as it was*
1990/Universal Music Ltda) *Elis & Tom* (1974/Polygram records)
Vanessa da Mata *Sim* (2007/ Sony Music Entertainment (Brasil) Ltda.), *Essa boneca tem manual* (2005/Sony Music Entertainment (Brasil) I.C.L)
Seu Jorge *America Brasil* (2007/Cafuné Produções)
Marisa Monte *Infinito Particular* (2006/Monte Criação E Produção Ltda)
Ana Carolina *Estampado* (2003/BMG Brasil Ltda)
Chaka Kahn *The best of Chaka Kahn* (2008/One Media Publishing)
Kleerup (feat. Robyn) *Kleerup* (2008/EMI Music Sweden AB)